

іван малкович
Із янголом на плечі

. І в а н М а л к о в и ч
і з я н г о л о м н а п л е ч і

і в а н м а л к о в и ч
Із янголом на плечі

вірші

Поетична агенція «Княжів»

Художник
Світлана Білявська

Іван Малкович
ІЗ ЯНГОЛОМ НА ПЛЕЧІ
Вірші

ISBN 966-7047-01-6

Поетична агенція «Княжів»:
253168 Київ Срібнокільська 14/280
Надруковано в Словаччині

Тарасикові

У цій книзі поряг з новими вміщено також вірші
з попередніх збірок: «Білий камінь», «Ключ», «Вірші».

Замість передмови

З кожною осінню залишається чимраз менша жменька слів, які весь час хочеться мати з собою, про суть яких хочеться думати - просто думати і все.

І коли, все ж, наважуєшся щось записати, завжди ризикуєш здатися банальним, адже так багато людей любили ці слова, дихали ними. Прагнеш простоти й природної вишуканості, а натомість все частіше доводиться згадувати Горація: «Звідки, наприклад, цей глечик, якщо ти до амфори брався?..»

Правда, чомусь чимдалі охітніше братися саме до глечиків: гарний, доладний глечик іноді втішніший за амфору...

А втім, завжди залишаються бодай три розкоші: перечитувати Улюблених (яких чомусь також меншає), укладати уявні антології, і довго-довго вдивлятися в вікно.

Із янголом на плечі

Старосвітська балада

Краєм світу, уночі,
при Господній при свічі
хтось бреде собі самотньо
із янголом на плечі.

Йде в ніде, в невороття,
йде лелійно, як дитя,
і жене його у спину
сірий маятник життя, -

щоб не вештав уночі
при Господній при свічі,
щоб по світі не тинявся
із янголом на плечі.

Віє вітер вирівий,
виє Ірод моровий,
маятник все дужче бухка,
стогне янгол ледь живий...

А він йде і йде, хоча
вже й не дихає свіча,
лиш вуста дрижать гарячі:
янголе, не впадъ з плеча.

Соломинка

Якийсь вітер низький
жене стебла соломи
понад глибокі стежки,
повні втоми.

Повз ріку з кучерявим склом,
повз човенці червоні,
де попасом
землю теплом
продихали
коні.

Попри мертвий давно живопліт -
далі - зречено - плинко...
Чути голос, шепоче услід:
прощай, соломинко.

Антигрудень

Грудень - довгий тунель: задихаюсь, мовчу,
відчуваю: колись я таки пропаду в цій тунелі;
упереміш з болотом сніги, і дорога в ребристому льоді -
о, не доведи, щоб я в грудні упав, у цій чорній погоді.

Я втомивсь - горлом ніч гоготить, і таке відчуття,
що попереду - чорно: все світле збулось і забулось,
і ходив би лишень в зоопарк, годував би котят
в пастках київських вулиць.

.....

Я збиваю сей ритм, я кажу: ось розводять рої,
ось вулики в траві, як мамаї,
й сотає вічний мед дбайлива гречка,

й зачаєно - по всій святій землі -
свої крохмальні і тугі яєчка
висиджують, мов кури, картоплі.

пташина елегія

із нас одні лиш діти
найближчі до пташок
і янголів брати

вони й літати ще не розучились
ще пурхають нівроку
ще в їхніх голосах відчутне щебетання

ти ж пам'ятаєш загадкову пристрась
усіх дітей: померлих пташечок
у землю заривати й лаштувати

благенький хрестик пташці в узголів'ї
(немовби в грудочці замерзлої пташини
вони своєю пташиністю вже хоронять)

.....

а пригадай розширені зіниці
і ті - напів'обличчя - очі повні туску
за пташкою - чи ж не тоді в дітей

вщухає шал жорстокості - і ніжність
раптово й млосно впорскується в те
що зветься душею - ось найвища мить

коли із янгола людина постає
найдосконаліша .....

спитайся друзів а тоді й вони
хай розпитають і тоді на диво
ти усвідомиш скільки на землі

пташиних могилók дитячими руками
насипаних а себто - скільки в світі
заповідалось ніжності!.. скажи-но

куди дівається вона? чом не росте із нами?
чом - кожному - лиш раз
і лиш по жменьці вділено душі

адже всі мулярі - ці мешканці хребтів -
уперто нам вивищують кістки
все вище й вище серце підіймають

(немов би серце бачитиме далі)

.....

лиш цей з роками невситимий сум -
безмежний сум з дитячими очима
що заповзає в нас - повільно але вперто

нам заступає вивітрілу душу -
поповнює її розріджує - й вже сам
володарює тихими серцями

.....

усе сумнішу душу залишаєм
у спадок по собі

самотніші й смутніші
приходять покоління

людей
пташок
дерев

Конотоп

Знову коні палають в степу,
гриви зфашкують раптом,
і грімкоче глухе туп-тупу
Трахтемирівським трактом.

З грив на гриви стрибає вогонь -
сто пожеж чвалом скаче.
Пішаницею їм удогонь
понад степом хтось плаче:

«Боже! - чути воання крізь дим, -
я не прошу потопу,
лиш дозволь моїм коням гнідим
досягти Конотопу...»

Хованка

Сестрі

Злови мені маленьку жабку,
дай їй стрілу травички в лапку -
хай не боїться... Втім, я й так
згадав дитинство - як ми грались
у хованки, і як лякались
криничних жабок, а ще як
ти заховалася в криницю,
і я тебе, мов котик кицю,
урятував таки... Та все ж,
найкраща схованка - долоні
худі, замурані, солоні...
Сховаюся - і не знайдеш...

Як вельми сумно нам одначе:
не схований - ніхто й не баче,
сховаєшся - побачать всі.

Я так не граюся, тим паче,
що скрекекекає і плаче
бульката жабка в лопусі.

вечірня (гусяча) буколіка

стиха
темінь
снує

усе глибшу і глибшу
докопує вечір криницю

ось і гуси
вертають
з левади:
їхня крізь вечір вервечка
мов білий
тунель

мовби гуси
то вузлики з білою крейдою днів -
божі бутлі на біле

із левади ідуть
наслухають в собі
бубнявіння
що кругліє й росте
покалатує з боку на бік
хилитає гусьми

придивись:
біле в білому зріє
і яріють жовтки -
сонця тиха розсада

ще тихіше
під ранок
снуються тумани:

розсипається з вузликів крейда -
розвіваються гуси навкруг
і зливаються з обрієм

тануть

підіймається сонце
з левади

де-не-де
лиш шкарлупи яєць
у траві

Сад різдвяний

Хтось із дитям удвох
бродить різдвяним садком.
Каже дитятко: «я - Бог»,
трусить сніжком.

Кутає благодать
їх в найтихішім з садів,
пир'ям холодним риплять
білі гусятка слідів.

Старший - услід ступа,
став посеред зими,
малому в подушку черпа
неба із янголами.

Знає: прийдуть королі,
знає: клякнуть умлівіч,
знає: гусятка малі
попідростають за ніч.

Дитинство трьох

Дитячих замків рицарська сорочка.
Посеред замку в пишній ваготі
висиджує дарунки золоті
ялинка - чарівна різдвяна квочка.

Орхестра шурхотливо просякає
проз вартових воскову таїну.
На клавесині пісеньку сумну
рум'яний Моцарт носом долубає.

Дівчатка пурхають попри криві дзеркала,
їх гороб'ячий пурхає смішок,
і пурхає круг них дверяста зала,
й на всіх різдвяний сиплеться сніжок.

Враз щось незнане тьохкає в дівчат,
пруткішають тіла і в'яне мова...

Це заглядають в шпарку від ключа
трирічні Дон-Жуан і Казанова.

Послання до Т.

*у травах життя
я душею ще такий світлячок
що вірю: у сузір'ї Стрільця
не на мене направлено лук
З р а н н і х віршів.*

Давно залишив я удома
те дерево, з-за котрого мені
сходило сонце. Може, ти захочеш

поїхати туди: з кімнатки у вікні
його там добре видно. Може, схочеш
прийти до нього, як перейде втома.

Ні, там не рудня сонць: довкола - деревії
(мій їм уклін, їх віялам) - вітай
їх помахом на помах, і подай

сей черепок, що з нього половина
захована у них, - тебе як сина
вони зустрінуть...

Надто поспитайся

про равликів (з них кожен як один -
равлівський Ковнір чи Дедалус: їх дзвінички
без дзвона жодного дзвенять на повен слух), -

заглянь туди, і деякі дрібнички
від мене передай: сю дрібочку вапна
я їм привіз з Еллади... Окрім того

перекажи букети гратуляцій
від Слимакасуса, Равеля й Аль-Равлі -
сердечні всі... Ще прошу: поклонися

від мене сизій горличці:
в самісінькім вершечку розкошує,
у хатці з призьбою, що за її порогом

небесне поле з сонечком та Богом...
(Втім, горлички моєї не тривож,
бо ж я дарунка так і не припас їй, -
що дарувати горличкам? ....)

..... Услухайсь,
який протяжний, таємничий спів
у горлечку у горлички туркоче
і булькає у ніч: немов би сам Господь
самотньо дме у глиняну зозульку...

Навідайся туди, коли стемніє;
побачиш - мерехтить;
дивися з берега: мов фосфорова мапа

розсипана в яру... якісь космічні знаки,
мов сні дітей: се світять свої душі
на вітах деревіїв світлячки,

се - читанка для янголів; фігури,
що нам - небесним - осягнуть вже їх,
а в нас - тутешніх - ввіллється щось інше, -

щось, що поглиблює всі наші потайні
й далекі здогади, щось тихе й сокровенне,
що вже століттями струмує в цім краю,

де світлячок ще й досі світлячок,
і горличка - ще горличка, і равлик
ще й досі равлик... Й це не описати.

Не повертайсь звідтіль...

Буколіка з євшаном

З гір - з гостини - вертають вони,
і лошиці несуть молодичу:
у жінок під серцями сини,
і лошата - в лошиць.

Будуть знову коні й мужі
однакові бачити сни,
будуть гризти ночей коржі
й нюхати євшані.

Будуть гнати скажено овець,
вірних травити псів,
що каганчиками язиків
світять шлях
навпростець.

Западуться сімсот стежин,
ззайчатіють вовки,
як летітимуть до дружин
коні і пастухи.

У хатках, що присипав сніг,
у стаєньках -
стократ
цілуватимуть риси свої
у синів і лошат.

3 нічних молитов

Господи, літа стебельце
всели до самотніх душ,
дай кожному звити кубельце,
і не поруш.

Хай кожен в цім світі спасеться,
хай світить з-за темних круч
довкола кожного серця
віри твоєї обруч.

Кахляна (тоскна) буколіка

Лубочки стишені, пастуші
вже не диктуєш ти,
лиш порожніють з тютюнцем папуші,
і сохнуть чарочка́м роти.

Тож дай мені ще трішки сили,
бо, мабуть, там зима...
Дерева тіней натрусили,
а яблук і нема.

Лиш кахлі скалочку ще видко,
де жовняр на коні:
при боці жовте пістолетко
і горличка в вікні.

Потомлені янго́ли мовчки,
ховаються за край...

Ще чутно пісню, але й з неї
повитікав Дунай.

намарні люди

я ще один із тих що обманулись
і відізвавшись із копальні хромосомів
піддався легкодухо на життя

покинув рай імлавої копальні
де - мов жива роса - тріпоче купно
невидиме зерно людей
(у щільниках незримих)

прийшов - зацвів - зів'яв -
і шусть у землю

скрізь у землі
ледь глибше за картоплю
розлігся наголяса перед Вишнім
однаковісінький кістковий інвентар
(немов єдина на землі доцільність -
кістки вирощувати власні)

банальні ієрогліфи людей
мов сірнички дитячою рукою
поскладані .....

намарні люди котрих навіть Бог
не в змозі пригадати на обличчя

* * *

Сизі ранки поснулі,
зозулі під росами сплять,
зелені стебла цибулі
з низеньких туманів стримлять.

Грузне в туман драбина,
прихилена до воріт.
Видно: якась людина
мирно стриже живопліт.

Чутно, як соки нуртують,
й знову при рідній ріці
равлики біло мурують
тихі свої церковці.

Хочу і я ставати
тихим, гасити вапно,
і живопліт доглядати,
й довго дивитись в вікно.

Лубок

Десь на звалищі, між будяками,
на вугіллі, що мокне роками,
янголів два:

один одному крила воскує,
один одного в очі цілує, -
дожидують Різдва.

Поруч з ними дитятко гоже,
і ніхто розпізнати не може:
хто кого береже? -

чи дитятко цих янголів, а чи
білокрилі - дитятко, що скаче -
в небо важиться вже.

На цій чорній землі - що робити
білим янголам? - вугіль дробити
чи ридати в блакить?

Кожен янгол воли́ть цю ж хвилину
в сад небесний віднести дитину,
але Бог не велить...

Десь, де скидано голі ялинки,
де брудні помаранчів шкуринки,
на померзлій траві

двоє янголів, з ними - дитятко,
в кулачкові затисло колядку, -
вже й по Різді.

І з к н и з и

«В і р ш і»
(1992)

* * *

Все у нас, бачиш, не так:
ранок долину залляв,
лісу сосновий їжак
сонце на спину узяв.

Жінка іде до ріки
прати постелю тонку,
зараз над'їдуть полки -
зазолотять ріку.

Добре дивись: лиш мить -
і віднесе їх ріка.

Чуєш, як кров шумить
в конях і вояках?..

Пракорабель

Вантажений калиною, сповільна
він рівно опускається до дна;
сто років углибає - божевільна
у тих прозорих водах глибина.

Там сховок духу, там - ясна година,
комори наші: з тих запасників
зцілюща виринатиме калина
на сотнях затаєних кораблів.

Правітри: Прабог

Протяжні, щільні, вперті, гураганні
пронизують Його вітри, і змерзлим серцем
колотять в Ньому, як тугим зеренцем
в досягнутому горісі... Все - в тумані.

На вод яйці, мов птах, усівся Дух -
висиджує земельку нашу... Вщух
на хвилю вітер: бухкає з глибот

ледь вкупку збите серце - зріє, зріє
праматір наша, і вітрисько - віє,
й каміння досягає серед вод.

Літопис

В з'ясуванні колін і племен
кров пустив я собі, й під лупою
проступили в літописах вен
Херсонес і вітри за Сулою.

Сонно в крові хитнулись віки,
аж із дна - в каламутному чині
звирувалися вірні жінки,
покосились похмурі мужчини,

княжий меч мій клякнув у золі,
покороблений рідною кров'ю;
як буряк - зимував у землі
мій прапрадід униз головою,

й заглибали, мов наглі ножі,
у глибокі, безкрайні тераси
дикі, горді, нервові мужі -
монотонний, упертий труд раси, -

і ніде, і ніщо - сто століть
мої очі літопис читають
про народ, що не може дозріть -
мов абортom його виривають.

Військо

1

Звучить як міт: відважне військо
жило в лісах цих під землею
і напувало з фляг австрійських
дубів коріння - власну стелю.

Плекало волею ці звори,
а звіра - кров'ю - щоб напився,
щоб гордими лишались гори
й хоч хтось в цім світі не скорився...

2

- Я не вірю в повернення війська -
наше військо в землі і в світах,
і ніяка тривога синівська
не збере його знову під стяг.

Наша нація в чварах сконає...
- Я не хочу це чути! Брехня!
Не над ними калина палає,
не над нами реве вороння...

Сльоза

Покосили мої полонини
так, що й досі поліг не згребу...
Я заграю в зозульку із глини,
спогадаю гуцульську журбу.

Я зірвусь проти Пруту й Дунаю,
я метнуся на Львів і Судак,
я сльозу у кулак заховаю -
і розірве сльоза мій кулак.

Циганське мито

По всіх містах їх діти стигнуть,
мов цитринівий сік у цитрі.
Як саком - рам'ям милостиню
зачірпують цигани хитрі.

Ця бездержавна лихоманка,
ця пісня тоскна і незгасна...
Моя Вітчизно, ти - циганка:
чужа, небажана й прекрасна.

Твоїми зимними руками
мене просіяно крізь сито,
щоб я блукав, сумний, світами
й визбирував циганське мито.

Казка

Ця казка дивна і стара,
як пошуки святого рúна:
Христос приходив до Дніпра,
щоби повергнути Перуна.

Перун сказав: «Не розіпни...» -
і обривається писання.

Ревуть Дніпрові береги -
занурення і виринання...

Ще одна осінь

Тяглось на тумани та не відтепліло
віяло злагодою і раєм
вітряне золото миготіло
вуличка похитувала трамваєм

Равлики хмиз запасали бо саме
час їм в хатках палити
булькали вина в бутлях під лавками
(щасливий хто буде їх пити)

Проходили сумно безглуздо й далеко
люди самотні навзаєм
вітер відносив листки і лелеки
й вуличку із трамваєм.

* * *

Сумного й неминучого - я знаю -
попереду багато. Називаю:
страхи, хвороби, смерті, спів цикад

у рідній пустці, мимовільні зради,
і просинання, і зірок принади...
О серце, що з-за ребер, як з-за ґрат,

вдивляєшся в це ігрище шалене, -
навіщо ти утратило до мене,
щоб мучитись у тілі цім дурнім,

щоб знову я схилявся над рікою,
і падало лице, й зникало за водою,
і щоб ридав я в розпачі німім...

Український південь

Тут іще не вивітрився дух
кіммерійських срібел і куніць,
ще тягучий спокій не ущух
в цих струнких, величних молодиць.

Хіть землі невтолена й крута
в них струмує з дикістю ріки.
Глянь - хоробрих воїнів полки
дозрівають в їхніх животах.

Я вже знаю, що це за земля,
я вже знаю, що тут був за лад:
в цих жінках ще й досі промовля
ніжно-навісний матріархат.

Доля

Як з амфори зійшла - така,
мов за туманами калина, -
скіф'янка горда і п'янка
з прадавнім іменем: Ярина.

Я запитав: ти звідки - з мли
чи з млості вийшла - проліскова?..
І дивовижними були
любов, і тиша, і вимова...

В передчутті

Дитинку носить, Бога просить
і сні дитинчині - мені
розказує, і в напівсні
до ката (місяця) голосить.

І наслухає - ще не мама -
ще маменятко лиш, однак
тривоги тої - повне море...

Вслухаюсь в серденько так само:
тулюсь, шепчу йому про гори,
і вгадуємо долі знак.

Синочкові на першу його коляду

1

Їде з хоругвою колядки
і прославляє урочисто
ровесника, що шоколадки
скидає із небес пречистих.

Солодка, мов кутя, колядка
сніги вселюдські розсуває...

У роті тане шоколадка,
в сердечко віра прибуває.

2

Сіна зелена кутя.
Темінь. Різдво таке.
Боже сумне дитя
славить дитятко людське.

Січня суворий острог,
зірка на небі німім...

Що їх чекає обох
в світі байдужім і злім?..

Незбагненна любов до мельникування

Я додому поїду. В Штеневім млині,
де стіни можна їсти, ніби хліб,
наймуся мельником і стану заробляти
цеберчик кукурудзи день при дні
й мукою шар за шаром покриватись.

Під бухкання ківшів - тах-тах, тах-тах -
полюбить серце битися в млині,
де душі зерен куряться і пахнуть...

Та перебухає, замулиться і вмовкне
(бо мельника мукою занесе),
вода піде до іншого млина,
і колесо затихне, -
і тільки з-під муки, яка проломить дах,
пульсуючи у ній, ростиме впертий звук -
тах-тах, тах-тах, тах-тах...

О серце мельника в пожорнаних житах...

Житіє часника

Похитується в грядці, як султан
в осінній час увінчаний чалмою, -
міністр-індус, вчарований собою,
бо має гарні зуби й гарний стан.

Та ця його міністрість - то омана:
насправді ж він запеклий чорнороб,
його помпії із вечора до рана
сопуть як прокляті, і не дурний сироп

вони помпують із земних цистерен,
не білизну й не чорноту, як терен, -
часник втягає в себе лють земну:

людський посол, він жертвує собою,
щоби земля родила нам з тобою
по картоплині і по кавуну.

Хор

Хор - то класична виставка горлянок
на тлі у фраки схованих мужчин,
що нарізно - абсурдні. Їхній чин -
пліч-о-плічність, гармонія, порядок.

Хор - ще й парад дзвіничок, у якому
людина - то дзвіничка в один дзвін:
хористів гурт в обряді хоровому -
як рупор, крізь який ми Богу шлем поклін.

Ось диригент, як той дзвонар ввійшов
в дзвіницю кону - рвучко, без розмов
напнув між хором мотузки незримі,

руками торгнув - і серця співців
хитнулися, як дзвони, - хвиля! пів! -
і задзвонили, як в Єрусалимі!..

Житіє скрипальок

Консерваторія - то ксилофон костей,
вібрація хребтів в музичних чорториях:
в дівчат-скрипальок на тоненьких шиях
містичний знак опівнічних гостей.

Мов Юда, скрипка знак кладе на горлі
для упирів, падких на юну кров...
Терпи, скрипалько, ночі йдуть хоробрі -
тебе чекає пристрасна любов.

Скрипальки - донорки зальотних упирів,
тож блідне їхніх щік рум'яне вбранство,
і пристрасніє в концертів грі
скрипальки й скрипки вперте лесбіянство.

Житіє священика

1

Усяк священик має у собі
малесеньку тюрму: гріхи своєї пастви
туди він запроторює навік:

змагаються в утробній боротьбі
тюремне з божим... Тяжко не упасти,
оскільки він також є чоловік.

Він вже гріхами б поділився з Богом,
та соромно за паству, що грішить,
та й Бога жалько: він-бо все простить
самотній і сумний за золотим порогом.

Як сулія, наповнений ущертъ
чужими ненастанними гріхами,
він мучиться: в душі його ночами
й найменший із гріхів рубається на смерть, -

щоб лиш наснитися, прорвавшись в лютій битві
в артерії, де режисери снів
монтують поспіхом палкі свої творіння...

Вже задихаючись, священик, як в молитві,
двом-трьома гріхам вертає плоть зі слів -
до вушка їгмості їх зшіптує, сумління

злегенька цим очорнюючи, та
полегшуючи сон. А їгмості - теж кара:
до ранку спробуйте утримати в устах
гріхи сусідки - млосні, як Сахара.

Житіє оленяра́

Пастушу, отже, олені Олені,
хоча, по-правді, всі оці олені
послав би я!.. Та краще попасав

саму Олену - млосну і шалену -
жону свою із білого ебену,
що десь пасеться між солодших трав...

О, як же то нестерпно, пане-брате,
так без'оленно оленярювати -
ці роги, роги, роги!.. А проте
ще важче в відчаї щоночі наслухати

у власній голові хрустіння кляте -
проламування в черепі круте,
й себе самого твердо запевняти,
що це волосся вперто так росте!..

Лесбос

В жіночому естві то зирине, то потоне
сріблястий острів Лесбос: мов корал,
він світиться, заманює і стогне,
аж поки в кров не випустить свій шал.

Тоді з сестрою - юною, мов квітка,
цілується вона, гортаючи книжки
з чарівними жінками, чи мов кітка,
в футрини треться, і стократ знимки

перебирає, мlostячись своєю
тонкою вродою із божих тайників,
і хоче в Францію, і, в'януци за нею,
кляне розкішно всіх чоловіків.

Пійманий Сковорода

Блудний Сковорода
з паличкою в руці
селами загляда,
списує папірці.

В череві - хлюпа бурда,
в помислах - Рим,
печений Сковорода
піччю Єкатерин.

Куди, Грицьку, ідеш -
в народ стежка твоя?
Що ти йому несеш -
«Басні харковскія»?..

Роздвоєний Сковорода
в рідне забрів село,
віршу розповіда,
душі козачкам звело:

«Буцїмто й босий Гриць,
а царської мови доп'яв,
по-царськи язик ворухивсь,
як віршу казав.

Не те, що наші пісні -
мовою прості, як ми...»
Йде Сковорода, рясні
тягнуть від Січі дими...

Дорога
його
гойда,
підіймається
сак...

Тішиться Сковорода:
думає, що гамак.

Таврія

У Таврії крислаті лаври
й перлини перські в мідних стернях,
у Таврії таврянки й таври
заводять сонну кров в тавернах.

Напохваті отруйні стріли,
гаки - наорлені орлами.
Блакитні очі у царівен
і золоті гердани.

.....

Тепер у ті таверни тільки
орли тавричеські літають
й опісля щирої гутірки
орельське пиво кружеляють...

Кубанщина

Дух - скомороха поборов:
летить наохляп з пісні кляпом,
гуде свавільно-вільна кров,
ледь захаращена кацапом.

Від лаврських бань - до руских бань
ця кров не рідшала й не гусла.
Човенці чалять на Кубань
дух прямувати в рідні русла.

Бо саме час, бо днина пізня,
бо український шлях
потах...

Кордони наші вкаже пісня
і черепи в очеретах.

* * *

Росте тривоги чорний парашут:
у грудях розкривається - і тисне,
аж витискає серце крізь горлянку...

Із шкаралуці тіла братчик Брут
душею снідає моєю (ще й зумисне
сріберна ложечка): ти є смашний, Іванку.

Криваві мурашки. Шипшина. Бойня. Блуд.
Заплющу очі - в голові тьмяніє,
зникає світло: з глибини срібліє
лихий серп місяця. Над вухом. Десь отут.

* * *

У снах я боявся бика.
І ось він. Морутої масті.
Цей сон віщує напасті.
Я знаю. Розгадка така.

І я, малий, там стою.
Стаєнька прогнила, трухка.
Бик довгий і злий. Боюсь,
що смерть це. Розгадка така.

Вийшов у сад. При вікні
перелічив роки.
Чути, як в тиші нічній
тверднуть у слив кісточки.

Роса

Відпадає світу кора,
видно нерви живі.
Лиш роса, як небесна ікра,
мерехтить на траві.

Йдуть останні. Вгорнулись в ясу,
наче з неба посли.
Позбирали святу росу,
на базар понесли.

* * *

Запахи в липах потоплені.
Леви закралися в лан,
порпають лапами в попелі
і наганяють туман.

Ех, розганяти - даремно...
Боже, які тумани!..
Швидко забачу, напевно,
тих, що сховали вони.

Буду з женцями в ватагах
левів корняти з полів,
буду на сріберних вагах
гойдати сяйво ланів.

* * *

Зближалось на тридцять літ
і віддалялися ще далі
ольвійські мед, і мідь, і міт -
хлопчачі видива зухвалі.

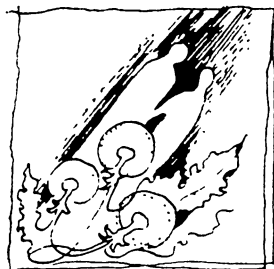
Лиш золото дитячих снів
ще павутинилось по стелі
(понавивипалюєм човнів,
поналаштуєм корабелі!..)

О Господи! - на тридцять літ
всього лиш - з радості ридати,
смолити вірні кораблі
і книгу Велеса читати...

Та де ж ті ріки? чом в дубах
сто плах і лиш одне човенце?..
У зборсаних, сп'янілих снах
дитяче вивітріло серце, -

зближалось на тридцять літ:
моря сповільна замерзали,
дороги зчорна позіхали,
і їжаком
котився
світ.

І з к н и з и

«К Л Ю Ч»
(1988)

* * *

Я загубив свій ключ: я голочку соснову
назвав своїм ключем - і загубив чомусь,
і чомусь не знайду, й відшукуючи, знову
знаходжу не його - і до дверей тулюсь.

Я всі ці довгі дні ключа свого шукаю, -
я загубив свій ключ? я мав його чи ні?
який він? і чому так пахне він мені,
як голочку сосни у пальцях розтираю...

Коло

Сорочку гамівну на душу не зодягнеш.
Та все одно - весна, і видно, як під вечір
висять в повітрі білі ниточки:

підійдеш, станеш, ізсутилиш плечі -
не втримавшись, за ниточку потягнеш -
і циркуль дерев'яний до руки

тобі впаде, і ти накреслиш коло,
розтягши циркуля аж до самого краю:
о, як же тісно в колі тім довкола,
а в нім живуть, радіють і вмирають.

* * *

Я вигортаю попіл із каміна,
і ліс мені натрясся на коліна:
довкола осінь,
листопад,
імлісто,
а з попелу в відрі
не опадає
листя
(десь шапка попелу була б з мого коня,
а з мене - пригорща): тому-то нині я
й сиджу собі за столиком вночі,
мов купка попелу: старі якісь ключі
безладно ворущу, слова якісь пишу,
і голову свою, мов соняшник, сушу -
цинкую самоту . . . . .
Лиш струшує з цигарки попільце
майбутній попіл; шерхне олівець,

і ширшає вікно, в якому деревії
та озера наркоз, а з обрію вже мріє
ледь попелястий, сизий порошок:

ще, може, мить - і ген - довготелесо,
мов ластівка, углибне в сонне плесо
над озером завислий пастушок.

Шукання безсмертника

Ярині

1

Стрімкими ріками зелених електричок
ми допливали у Львів;
а в Львові ще безсмертник не зацвів,
і все було як звично:

каштани цвіт згребли у тисячі копійчок,
що хилилися і пахли між листків,
але від цього погляд наш не млів:
були ми, як бузки, в запилених обличчях.

Ми в вуличку пройшли, в каштани, в поворот,
де скрикував трамвай, що голову заводив
у затінок, за ріг: там дім був, у яким,
як давню фреску, я лице твоє, і очі, й рот
губами з небуття виводив.

Й не вірилось, що десь комусь прошу
за кожен пальчик твій тремтячий,
за те, що по ночах ти плачеш, плачеш, плачеш,
й за те, що я нічим тебе не захищу.

Ніколи більше,
зриваючи квітки болиголов,
не затру собі ними очі;

знаю:
після цих дощів
вироснуть великі жовті безсмертники,
що нас не вбережуть;

бджоли
стануть камінцями здичавілих вишень;
вознесуться плантації кульбаб -
всі поля заберуть із собою...

І так нам сумно буде стоятись під яворами
і дивитися всьому услід,
ніби ми -
невеличкі, незграбні і трагічні сонця -
по кілька променів маємо в собі
і не знаємо,
що робити з ними.

Цієї ночі

зеленим потягом ти наближаєшся до Києва,

але потяга нема, а чи просто не видно,
і я бачу над рейками
тільки сплячу кометку твого тіла,
яке летить горизонтально над землею
і світить, світить мені
здалека;

я так боюся за тебе:
чи ти не заблудишся серед ночі?
чи зумієш пролетіти
над зграями прибудних собак,
що, голодні, нишпорять степами?

Як це трапилось так на світі,
що я ніяк тебе не можу оберегти;
ніби роковано тобі вічно летіти в незримому поїзді
під тихі-тихі перестуки власного серця.

* * *

В осінні вечори, у вечори студені,
непевне все якесь, як ворожбитський віск;
при місяці гладкім висвічує легені
карпатський (іздаля - почагарілий) ліс.

Ба й ти на цім даху, нудьги і жаху повен,
почагарів, примерх, вино допив давно...
Хоча тут гарно мріяти про човен,
а надто якщо в нім скляні облавки й дно.

Івано-Франківську чи Станиславову

Це не вірш і не опис, немов у Боплана, а просто
місто гречності і сентиментів, в якому
хтось за курку останню собі «Кобзаря» купував
і де по музиканті бездомнім ліра тривожна зросте;

місто, де від валів - кожна вуличка, мов карамелька:
солодка, недовга й твоя; місто флірту й театру,
де впродовж сотні зим тріумфує «Циганка Аза»;

там, вперше приїхавши, губляться від матерів
хлопчики - дикі горішки - й ридають в свої капелюшки...
Місто твоєї безвусості, де ночував на дивані старім, із якого
пружини, мов круки, вночі упивалися в ребра;

там ще не розумів, чому скрипку до лівого боку тиснув так,
там інколи з легкістю вірилось в те, ніби ти - подорожник...
Місто юності, ти подорожнику мій невідмовний
з прожилком ратуші посередині.

трохи гуцульської джази-мантелязи

о низеньке старе піддашшя
з шурхотливими маракасами осиних гнізд
у яких здавна дзумкотіла
маленька гуцульська джаза-мантеляза

о повне горище
старої напівоблущеної кукурудзи
серед якої виднівся чорний череватий ящик
з розбитими клавішами

коти
ганяючись за мишами
іноді виконували на ньому
неймовірно віртуозні
композиції

1. Ніжний спогад або Ива-маржина

Рутка в зеленім, хата в покрівлі,
в синім - ожина,
ива-маржина стоїть в надвечірнім,
ива-маржина.

Хату в покрівлі дощик накриє,
губи - ожину,
рутку ж зелену разом із леном
ива-маржина.

Серпні проходять, дощ не відходить
ані на днину:
- Синку мій добрий, де твоя бродить
ива-маржина?

- Татку далекий, серпні погіркли
в нас за плечима:
мабуть, розтала - там, в надвечір'ї,
ива-маржина...

2. Юзь

Юзь
невеличкий і сивий
що в довгого хвоста
із дітьми грається
і зеленить коліна
падаючи в траву для діточої
потіхи

з нього навіть наймолодші
посмішкуються
і на «ти» називають

Юзь
прогнаний
єдиною своєю годувальницею
за те
що на коломийському базарі
купив козу
яка вдома вискочила на неї
бо була власне не козою
а цапом

Юзь
із профілем римського імператора
встидливий як дитина
коли вечереє в чужій хаті
а робота була
не затяжка

Юзь
без хати і саду
що каже мені

- ти знаєш
добре живу

3. Вірган

на цім розхристанім
подвір'ї
стояв колись костьольчик
з мальованим вірганом

і не один з моїх земляків
ще й тому
на поляка переписався
що хотів слухати
хлипання співучих труб

а ще
в будній день
заскакувати до костьолу
і нишком
за пару злотих
самому
блискучу клавішу
натискувати

4. Ясь Жеревецький

звечора
замикаю свою стайню
сідаю в хаті
і дивлюся в вікно

так
ніби свою білу паню
визираю

я не боюся її
бо був під сталінградом
та й з богом в роги не ставав

все своє життя
я робив на сім'ю
і на корову

п'ятдесят і сім телят
виплекав
дванадцять корів
мав на господарстві

думаю собі
куди це все пішло
і для чого силу мою забрало?..

але з іншого боку -
на молоці від останньої корови
вже два моїх правнуки
вїбавилося

5. Вечір з прабабцею

як я мала
п'ять років
у нашій комірчині
поселився
маленький чорт

я носила йому їсти
говорила з ним

бувало
коли до нас
приходило багато гостей
навіть приносила йому
татову краватку

тепер
не можу вмерти
доки не передам його комусь
із рук в руки

тож лежу
мучуся
не можу вмерти

всі бояться
подати мені свою руку

запроси мене
до танцю

Чоловік

Одягає маску блазня -
впізнають.

Вбирається в тогу незворушного судді -
благають:
- Перестань, хіба це ти?

Лисом перевдягається -
кричать:
- Ми вже давно тебе впізнали,
досить.

Дон-Жуанів плащ накидає на себе -
сміються:
- Не той фасон.

Нап'ялює маску хамелеона -
і сам же зриває із себе той лик:

смішний
розгублений чоловік -
ніяк не збагне
що в кожній масці
є розріз
для очей.

* * *

Дівчинко моя фіалковая,
чом ти мене не любиш? -
чорний кінь прийде - свисне на мене -
тогда плакати будеш.

Кулі летіли, в мене цілили -
я за листя ховався:
яворовий лист до серця притис -
і не вбитим зостався.

Летіли кулі - тонкі, сталеві -
кучері розчісували:
із серця нишком в зелену фляжку
мед-пива наточували.

А літа мої йшли, мов косарі
по залізному мості.
Я листи писав - їх тобі несла
синя рибка на хвості.

Дівчинко моя фіалковая,
я ж собі й не гадаю,
що бистра вода рибку понесла
до чужого Дунаю.

Сон із весільним хлібом

На хлібі - три пташки-зозульки, а тісто глевке - і тому
западається в центрі княгиня із князем на бричці:
зам'який і високий той хліб вже затуляє в тістяну тьму
не лише молодих і зозульок таких невеличких,
але навіть все те, що ми лиш загадали йому.

І колись, як почується брички рум'яної скрип,
все, що в тісто запало, воскресне порою нічною,
і над хлібом щоденним княгиня із князем, як схлип,
кружелятимуть,
начебто хліб ще й душею говорить зі мною...

* * *

тут
де ми тепер долітовуємо це літо
плакали колись ведмеді рудошерсті
і довго нюхали прив'ялі чорнобривці
перед зимою

у ці протрухлі ворота
вплітали колись жовтенькі юрінки
аби Юра на білім коні
подвір'я не витоптував

а ти питаєш мене
чому так пронизливо й імлаво-сумно
пахнуть отут чорнобривці

і чому опівночі
коли шумить гроза
під нашими вікнами хтось ходить
і білим наче блискавка язиком
облизує наше вікно

* * *

знову марчіє трава
всюди присутність утрати
час нерозталим словам
з листям - назад прилітати

затінок власних дерев
вічно з собою ми носим
й віримо що не помрем:
просто прокинемось -
осінь

тільки побачимо лиш
виріям пам'ять віддавши -
там де колись ми пройшли
в просторі - обриси наші

нами насичений світ
де ж ми ізвідси підемо?

просто
за крайньою з лип
в тінь свою
мовчки
вкладемося

Кароль Шимановський

З Константи Ільдефонса галчинського

(Поетична версія розмови на краківському
ринку недалеко від будинку "Під муринами"
в ніч з 1 на 2 квітня 1947. Анні Івашкевичевій)

Так. Це тут;
біля тих муринів з Конго;
тут, де зоря дзумкотить срібнолика,
й вітер нам хоче сказати крізь гікавку:

Му -

му -

му -

музика. В музиці - флажолети,
а з флажолетів тканини перські, -
пані це тямить? нота зітхнута -
слухати тільки... (польської тути),
слухати довго... (аж до смерти).

О, та

на устах

ледве чутна

з раю спадаюча

тремтяча стиглість

грейпфрута.

Пританцювання на одній нозі

Oto jest spowiedz krety-yy-na...

К. - І. Г а л ч и н с ь к и й

Ой розкажи-но, Яри, и, и, но
(це ніби сповідь моя), -
яка полюбе дівчи, и, и, на
такого кретина, як я?

Яка полюбе Іва, а, а, на? -
на тім'ї - душе, е, вна
ра-а-а-на;
в руці - маю ружу,
язик - за оружжа,
а в серці
якась
коляда.

Місячний кант

З циклу «Вертепчик»

І в а н:

Коли гадина й мені шию перев'яже
і рушу я за найдальшу зірницю,
нагадаєш, щоб глини за пазуху взяв я -
на місяці хочу посіяти гречку й пшеницю.

Зариюся в місячний пил - жовтий, аж золотий:
тепло мені буде, зіпруся на лікті,
вітром - тим, що під носом, повіватиму, сумний,
на гарячу пшеницю в місяці липні.

Ж і н к а:

Бійся Бога, Іване,
ти говориш, як сп'яна!
Нащо зариватися в пил? - ще місяця продірявиш
та зблиснеш п'ятою,
а я тут зі встиду не матиму супокою.

І в а н:

...А щоб не було мені сумно й імисто -
оце ж розказував один вчений півень,
що буцім є така хатка: срібних комінків - триста,
а замість диму - з них тягнуться співи.

То я тих співів наловлю в сачок -
будуть вони крилами стиха махати,
нависиджують мені золотих яєчок,
аби мав я до кого співати...

Ж і н к а:

Бійся Бога, Іване,
ти говориш, як сп'яна!
Як же ти на місяця затягнеш
ту хатку, того віргана?

І в а н:

...А часом увечері я би й тобі
скидав на землю по золотому яечку,
щоб ти собі знала, що й на місяці - аж там - угорі
я тебе люблю і не скачу, а лиш повіваю на гречку...

Ж і н к а:

Бійся Бога, Іване!
Яечко ж не олов'яне, -
доки долетить на землю до мене,
то нічого із нього не стане!

І в а н:

...Зариюся в місячний пил - жовтий, аж золотий:
тепло мені буде, зіпруся на лікті,
вітром - тим, що під носом, повіватиму, сумний,
на свою душу сизеньку в місяці липні...

З циклу «У СЦЕНІ МАКУ»

1. Шершенний вірус

Цей мак для себе відсудили
дванадцять шершнів. Справа темна.
Та десь там в когось крововилив,
і ось у маківці - вже сцена.

Дух мешканців однак не вичах,
тож інколи шершенний вірус
вповзає в публіку - і лиця
вдягаються у лютий вираз.

А прима тут - змія, що з примхи
ночує в короля у вусі,
і цвіркуни - печальні принци -
у щось чомусь їй грати мусять.

Актори - в драних покривалах:
якась приклучка в них; всі шепчуть:
- Офелію вода забрала,
а Гамлет - поки режисер ще.

Та точна лиш одна новина:
якщо тут нудно глядачеві,
він випадає, як машина,
прямісько в дзьобик горобцеві.

2. Концерт

Кинь яблуко через плече,
як у старій-старій легенді,
й театрик цих смішних трагедій
тебе концертом обпече.

Тут, наче в прірву, ллються в гриф
музик і музиканток пальці, -
папір дірявлячи, від фальші
втікають ноти з тої гри,

і марять все, що якби їх
із воску Бах ліпив, то, звісно,
під пальцями фальшивців різних
вони би танули, як сніг...

Та доки кучерявий Бах
з восківником угоди креше,
високий альт надривно бреше,
і йде з концерту - по шинках.

Лунає марш - в ніздрю трубі
влітає муха - й ти й не чуєш,
як маршируєш,
маршируєш,
вже маршируєш
по собі.

3. Розп'яття

Ловити рибку, грати в скрипку,
шукати литку і спожитку,
вдавати, начебто не видко,
як все натягнуто, мов нитка.

Як напливає мак чоренний,
мов кругла сцена, отворений,
де в глибині якийсь бідака
розп'ятий на дрібці маку,

як біля нього пресвяtkово
оркестрик грає шарварковий,
як, іржавіючи у тілі,
цвях має соло в тім клавiрі, -

але нічого ти не бачиш:
ти відвертаєшся, тим паче,
що шпарить скрипка, рибка скаче
і серце в грудях
кудкудаче.

7. Інтермедія з князем

Ігор - витязь той слов'янський
зараз рушить до походу:
Ярославна проводить
і наказує по ходу:

щоб тримався він статечно,
говорив поменш... Пізніше
вдячний двору сивий віршник
все, що треба, там допише.

Щоб не трясся, адже, врешті,
сам Господь йому - (недаром!) -
мов підігруючи в драмі,
сонце затулив сандалом.

Зразу конкурс огласили
хто ловкіш це все проверне,
і русини - скурві сїни -
тут як тут - аж свищуть пера.

Юродивий лиш ридає:
раз - щасливо, раз - надривно:
- Князь іде по славу в «Слові»,
а по що іде дружина?..

Але князь - несхитний. Дзуськи!
- Цить обірванці й поети!..

Вже дружині земля руська
над
шоломами
на метр.

9. Майбутнє відродження

На ніжці маку, у колінці,
влаштовано суфлерську будку:
підказуючи всім по слівцю,
я там сиджу, мов незабудка.

Тим часом сцену цю надземну
колише вітер, а мак гудить
себе за те, що замість зерен
у голові блукають люди.

Враз тне його якийсь флегматик,
до уст, як флейточку, вкладає...
Суфлер із тріском вилітає
і западається театрик.

.....

Ох ти ж флегматику ніякий,
негайно сядь під кущик (*cito!*),
щоби наш маковий театрик
знов віродивсь на друге літо.

10. Постскрипtum

А що - як раптом над рікою
до тебе скрипка прилетить,
але, не впізнана рукою,
вона зіщулиться - і вмить

у ній прорветься дека нижня,
протерта сотнями ключиць,
і звідти - шугонуть
наскрізні
потоки макових зерниць;

і не затулиш вже довіку,
коли збагнеш, що в світі цім
ти все життя тримав не скрипку,
а мак дірявий у руці...

Країна сонця

Убивця знахарює під місточком,
безокий стереже серця й корони,
банкір складає вірші про листочки,
поет громаді шиє панталони;

повії, співаки і футболісти
сидять на троні; муляр-
ка-де-бе-
ла
на ковзанах фігурно чеше твісти,
в дуплі регоче буйний Кампанелла...

* * *

Сиди, і думай, і печальсь, і все питай себе: чому
і ти катуєшся - "чому?" - а відповіді не даєш;
коли і хто це прищепив тобі слова, немов чуму,
і скільки б ти не вимовляв - не збудешся, не проженеш,

не вишепчеш, бо очерет в агонії - (о Мідас-цар) -
мовчання золотом не є, мовчання - не єдиний щит;
ти говорив - наговоривсь, -
чи ж хтось почув твій клятий дар? -
що навіть щирий очерет - і той у відповідь
мовчить.

* * *

Яринко левів і каштанів,
я все частіше помічаю,
що скрипка, як упир лукавий,
тобі до горла припадає.

Вже будеш мати вічну рану,
на білій шиї - ранку чорну, -
чим гоїти її я стану
в цій музиці легкій, мов жорна;

в цій українській трелі страху,
де посмішки сумні, як ночі,
де в рік мойого зодіяку
не збулось жодного з пророчень,

де навіть скрипка в білу днину
снує свої нитки таємні,
де звів нас випадок - і кинув
у післязим'я і непевність...

Юна моя майбутня дружина

Юна моя майбутня дружина
має профіль з єгипетським чаром,
плавністю переповнена, а тендітна - в квітці спочине,
сонно-зелену млість навіває очами.

Я її дуже люблю: почуваю себе
наче сильнішим, сміливішим і, звичайно, погідним:
і це не лише тому, що вона мені плете
чорний светер, до кольчуги подібний.

Вона безмежно жіноча - аж до муркотання,
мову має у вітер завиту, слова - білокрилі,
тому я цілком допускаю, що колись вона стане
горлом пташки якоїсь - і відлетить у вирій.

* * *

Купи рум'янку - рум'янися,
знайди львів'янку - оженися,
сиди врочисто у партері,
лиш не схиляйся при папері.

Ходи на виставки - дивися,
стань до картини - причешися,
раз по раз косячи на двері,
лиш не схиляйся при папері.

Шукай дівчат, верзи дурниці
чи корч трагічного провидця,
співай про сім іржавих гверів,
лиш не схиляйся при папері.

Бо що ж тремтить тютюн твій дуже,
мій панібратуку, мій друже,
і гаснуть крила білопері:
не пишуть сльози на папері...

* * *

ці беззвучні слова що нашіптую їх десь-таки западають
згодом певно наткнувшись на них ти пронизливо їх зрозумієш
і подумаєш - боже - це ж він зізнавався в любові
і просився щоб ніч коло тебе хоч пересидіти

він не вірив в слова він не став паном слів він боявся
що слова залегкі в нетривкім і тривожнім цім світі
він нашіптував їх як дими -

як дими із твоїми очима
і хто знає чому не гірчили вони й не в'їдалися в очі

Карти долі

Розсипались на вітрі - і висять
довільні, невблаганні карти долі,
та крізь брудні дими із урнових багать
хіба розгедиш їх? Та й королі всі - голі.

Ба й ти незгірш: в тобі ось не на жарт
метро собі червоне збудували
страхи і сумніви - обранці сил могутніх.

Та знаєш ти: ще не перемішали
байдужі руки тих байдужих карт,
і дурень зріє в кожному з присутніх.

Канатоходці

Над прірвою - сумні канатоходці
щоночі хилиткий долають шлях,
хоч линви, по якій ідуть вони, не видно,

як, зрештою, і їх самих; і лиш тваринний жах
висить над прірвою: у цій нічній коробці
всі пристрасті спокійні, як повідло...

Щоночі хтось паде, і не один -
(колись бо кожен з них зірватись мусить) -
та все ж ідуть і йдуть - не зменшується плин:
ступивши, вже ніхто не може повернутись.

* * *

Воли співають на рудих машинах...
А камінь сумніву щоразу котить інший
(хоча ім'я у всіх одне - Сізіф),

і в кожному серці сумнів золотіший
(настільки на стомлених шипшинах),
і кожен має свій багряний міф.

Цинкує двері самота; ми - вікна білим;
відро криничне сплющується, рветься...
Каміння голова й тепер не розіб'ється:
Сізіф не хоче бути зрозумілим.

АНТОНІЧ

Й тобі дадуть горіх маленький,
і той - розкоlesh - пустака в ньому,
а з тої пустаки - по одному
ідуть і йдуть печальні лемки.

І знаєш: лиш тобі спинити,
але хіба від того ліпше? -
вже на долоні не вмістити
чоренних лемків із горішка.

Ну що ж? - ти здійсниш нині диво:
сухий горіх зазеленіє -
з білесенької середини
враз повиходять лемки білі.

Ти станеш збоку - й наче в мевах,
вздриш, як вони - десь там, в долині,
зі слів, немов із вух коневих,
виходять юні і вродливі...

А в північ копитату й вічну -
за той малий горіх зелений
твої всі роки, як червінці,
змахнуть до чорної кишені.

* * *

своїми провинами ангелячими
яке зло ти можеш заподіяти
дитино мала?

обмалювати свою долоньку
у зошиті шкільному?

чи колядуючи під вікном
безбожно пропускати куплети
аби встигнути хат якнайбільше обійти?

о цвіркуне
з осиковими листочками
замість легень

все ж одно
відтак все життя
будеш відтворювати ті куплети
щодо рядка
щодо слова
ще й кожен склад
на кілька голосів
розспівувати
будеш

Напучування

Хай це можливо і не найсуттєвіше
але ти дитино
покликана захищати своїми долоньками
крихітну свічку букви «ї»

а також
витягнувшись на пальчиках
оберігати місячний серпик
букви «є»
що зрізаний з неба
разом із ниточкою

бо кажуть дитино
що мова наша - солов'їна

гарно кажуть

але зятям собі
що колись
можуть настати і такі часи
коли нашої мови
не буде пам'ятати
навіть найменший
соловейко

тому не можна покладатися
тільки на солов'їв
дитино

Вдома

Знову приїду на два-три дні,
знову нічого, вважай, так і не допоможу.
Нервові розмови в якімсь напівсні -
лиш батьків розтривожу.

Що мені суджено тут застати
наступного разу? Чи всіх?..
Від'їжджаю: в вікні мама з татом,
як гуцульські ікони на склі.

Сонет із торбинкою квасолі

У дерев'яному цєбрі сплять коні білі і рябі:
біленькі - білі, а рябі - із ледве зримим фіолетом;
такі великі всі, та в них не видко ніг, ані губів,
бо то - сплюхи: все сон забрав - лишив лиш їхні силуети.

Це спить квасоля - «кобили» - і тут не бачиться секрету,
і мамина мала рука не збудить їх, бо ж не собі
вона квасолі набере, - це ж ти просив, вона - тобі
насипле пригірщ не одну рябеньких коней з фіолетом.

Люби її, не забувай, ласкаво говори до мами:
вона вслухається в твій крок - аж серце в землю б'є, слабе,
тож доки *над* травою ви, як ще трава не *понад* вами -

сідлай цих коників - і мчи, бо мама змерзлими ночами
не спить, до яблуні іде - на ній ночує, щоб тебе
на хвилю швидше вздріть, ніж *той*, хто коней міряє цєбрами...

Тріє царіє

(Переддвертепчик)

Тріє царіє бредуть попри річку,
очеретом борода зголили,
мечами траву січуть на січку
і мутичуть собі: тили-лили.

В клуночках їхніх - дари пророчі -
хусти шовкові для Йосипового знайди:
«Дивний, - кажуть, - хлопчик: у нього очі -
таких у світі більше не знайдеш...»

Враз в їхні душі чудна пісня лється:
переглядаються, починають співати,
гублять мечі, підкручують вуса і оселедці:
«Бог ся рождає, хто то може знати!..»

Іван і Щезник

З циклу «Вертепчик»

І в а н:

М'якого зеленого пісочку
хотів я для вежі, та вже майже не хочу,
бо чорне перо впало на довгу річку
і закрило її зелені очі.

Та й срібні мої вила руденько згнили -
чим я пісочок мав насипати?
Буряковий возик у борщі в слойку
філітово почав накісати.

Щ е з н и к:

Зачекай, не скутні. Того піску
тобі, може, дехто й дістане...

І в а н:

А що просиш за ласкавість таку,
копитатий мій пане?

- Твоє серце, Іване.
- Мно-о-го просиш, мій пане.
- А що даєш, Іване?
- Бери голову, мій пане...

(А ви, добрі люде, візьміть три жмені
того зеленого пісочку
та поховайте в нім дурне моє серце
під грушкою в холодочку...)

Поїзд

Поїзд мене забере: крізь прочинені двері
не зупиняючись стиха мене забере
і в вагоні легким як Андріївська церква Растреллі
ми поїдем в диму зеленавім печерських дерев

крізь прочинені двері - прижовклий бездомний -
поїзд-приблуда якого нізвідки не ждуть
в'їде стукотом в серце моє а вже там - невідомо:
хто з нас кого прихистить і куди наша путь

Напередовець

поезобалет

*Ой із-за гори, за зеленої,
виходит же нам чорна хмаронька,
але не є ж то чорна хмаронька,
але не є ж то Н а п е р е д о в е ц ь,
Напередовець - красний молодець...*

К о л я д к а і з «Русалки Дністрової».

За моїми плечима
інколи звучала тиха-тиха співанка
про чорненьких близнят, що жили в яблуці;
і коли хотів я пригадати собі той наспів далекий -
близнята підійшли до мене
і подали мені троє маленьких курячих зніщат...

Тож перше зніща носив я сім діб під пахвою,
а вдосвіта перекинув його через хату:
але нічого не трапилось -
тільки вбило воно сокола білоперого;

і друге яєчко носив я сім діб під пахвою,
а вдосвіта хотів перекинути його через хату:
воно вирвалося, впало -
вилетів із нього чорний півень
і закукурікав;

І третє зніщатко носив я сім діб під пахвою:
у північ повного місяця
сім разів оббігав довкола хати,
а вдосвіта перешпуриив його вздовж через хату,
і коли воно впало на землю,

і тріснуло надвоє - почала вилазити з нього
тьма-тьменна худоби кароокої...

Перші три дні прибували вівці
і я, самотній, ніяк їх не міг загнати
назад до яйця;
виломив я гіллячку вербову,
став наперед овець,
і нарекли мене
Напередовець.

Ой був же ж я Напередовцем
у пахучому віночку із листя горіхового,
чорною ожиною підперезаний,
і так я співав:

*вівці мої вівці
я ваш панчик
зірвіть собі по конюшинці -
підем у данчик*

*вівці мої вівці
ніжна моя маржино
не поколить собі губи
у чорну ожину*

*вівці мої вівці
біленькі гусята
у цій ночі нам не вміститься -
де ж тоді ночувати?*

Четвертого дня
ринула звідти всяка маржина і птиця
і стало тісно на землі;

а було в мене яблуко в руці затиснуте,
і покотив я ним, покотив щосили,
і в котрий бік воно котилося -
земля туди виростала,
земля виростала,
але худоби побільшувалося
іще швидше...

І послав я кротів заморських
підземні тунелі рити -
і половина корів моїх голубанок
та волів пишних
стали жити по норах;
на п'ятий день
так ми з ними розмовляли:

*ой а хто подоїть моїх корівок
через камінь дірявий
аби їхнє молоко - цю манну теплу -
чарі-чарівниці не крали*

*ой не треба - казали корови -
доїти нас через камінь дірявий
бо ми - твої голубанки - в цих норах
кротами вже поставали*

Гей ви, близнята, світові блазнята! -
ану ж мою худобу заганяти біжіть, -
де? - в яких лісах чи в кістках,
чи в попелі, чи на пнях
криві танці танцюєте
з опеньками
і обіймаєтеся
з потопельниками?..

Став я проверчувати ріг чорному баранові
срібним свёрдличком
і пустив крізь дірку білого мурашка:
- Їди, білий мурашку, того шукати,
хто б мені, Напередовцеві закосиченому,
хоч солом'яний рятуночок подав.

І отак співав мені білий мурашок:

*ой вже продав ти Напередовцю
душу - свою огорожу
а що тому продавати будеш
хто маржину загнати допоможе?*

*Напередовцю - мудрагелю чорний
літо наше на волосочку
залишає нам по собі
жовтенькі сліди на пісочку*

*ой а хто у той кожний слідок
по дев'ять разів уступить
той за один з біждеревця листок
щастя своє відкупить*

Шостого дня
голуби сизими молитвами
кіз та овець рятували:
тих, які мерли,
до землі лицем ховали,
щоб не збудило їх світло місячне...

А білий мурашок,
який того пішов шукати,
то і був той - диявол із-під пахви;

тож летів собі диявол
і співав голосом Напередовця:

*ой швидко вже промінню
на щирозлот
ратиці свої захолусні
хай-но лишень перечекаю
доки світ оцей
переповниться
й лусне*

*ой цок-цок-цок
ой віцок-цок-цок
доки світ оцей
лусне*

Сьомого дня
затиснули мене мої прибувальці
з усіх сторін,
і все раптом назад потяглося:
маржина з птицями попихали мною
все далі й далі,
і я вперше злякався.

І тут раптом зозуля закукала,
і я побачив ту гіллячку на біждеревці,
на якій вона сиділа,
і така мені пісня
пригадалася:

*ой побачити б нам крізь дощ дрібонький
ту високу гіллячку
на якій сизо кує зозуля легонька
кує кує а ввечері плаче*

*ой не плач не плач сумна зозулечко
що так мало даєш нам що ми невічні
бо ми собі зломим ту солодку гіллячку
й будемо найщасливіші*

Та не міг я підійти до біждеревця
і гіллячку зломити,
бо мене, як листком, крутило все далі -
і тоді зрозумів я, що мене втягує в себе
яма теменна,
і вже нема мені порятунку.

.....

Напередовця яйце затигнуло,
а само зімкнулося;

маржина і птиці
натроє розділились:
трішки померло,
трішки розтало,
а трішки залишилось.

Ті, що розтанули,
інколи так собі мутикають:

*ой а хто ж то так дивно-предивно співає
о дванадцятій годині ночі
може то бджолина матиця в біленькім вулику
щось нам гарне пророчить*

*ой то не матиця у вулику білім
серед ночі тонюсінько співає
то Напередовець у яйці ходить
і тріщину шукає*

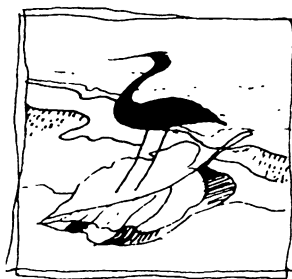
*а щоби тому Напередовцю
чорні мислі в голову не залітали
ми давно тріщини всі
глиною рожевою затинькували*

* * *

Над зелен-рікою, на дёревці, скраю,
на третім листочку -
там коник пасеться: з черешні сидельце
і чала сорочка.

Там коник пасеться - листок не прорветься
від лёгкого ходу:
води не куштує - лиш дує і дує,
лиш дує на воду...

І з к н и г и

«БІЛИЙ КАМІНЬ»
(1984)

Подорожник

Стоїть при дорозі
хлопчатко в сорочці рваній:

- Я - подорожник,
прикладайте мене до рани.

Їдуть подорожні -
ніхто з них, ніхто з них не стане.

- Я - подорожник,
прикладайте мене до рани.

Враз - гальма завищали, і вовчим
оком сорочку прошито:

- Що тиняєшся, хлопче,
а чи, може, набридло жити?

І крізь сміх, мов крізь ножі,
хлопчик блідо ворушить губами:

- Я ж... подорожник,
прикладайте мене до рани...

* * *

кожний день
до мене
навідуються кораблі

вони усідаються під смереками
і важко дихають зябрами

тоді я нанизую їх
на вербову гілку
і несу до океану

а якщо ви якогось дня
побачите корабель
зі смерекою
замість вітрил
то дозвольте йому
притулитися до вашого берега

і не зломіть
його високої
смереки

Пісенька про черешню

На черешні, що зрубана
й спалена давно,
малий хлопчик до стовбура
прихилив чоло.
Якщо добре придивиться -
можете уздріть
на сорочці проти серця
черешеньки слід.
Сорочечка білесенька,
а личко, як без:
не бий, мамо, телесика -
цей слід відпереш.
Не бий, мамо, бо уранці
за тринадцять літ
ще раз буде на кошульці
від кісточки слід.
Ой та кісточка просвердлить
сорочку тонку,
ввійде вона у серденько,
як в черешеньку...

Хтось там сивий до стовбура
притулить чоло,
до черешні, що зрубана
й спалена давно.

* * *

Там
де мені добре -
довкола гóри -
невисокі переважно
і я дуже тяжко
прийшов до розуміння
що невисокі вони тому -
бо ж ростуть углиб
    (коріння ясенів
        подорожують по тих горах)
Чорногори глибин
ростуть під Карпатами

тепер я вже знаю
яка то неправда
коли ми марнотно
складаємо руки померлим -
бо кожен гуцул
після відходу
ще мусить здолати
останню свою
Чорногору

* * *

Тоді
як у нашому листівнику
закінчувався лист
і в стайні рикала маржина
яка не звикла спати у бруді
ми вирушали в Дуби
за листом

По дорозі
тато мріяв уголос
як то буде поважно
коли я підросту
і ми втрюх із дідом
зможемо нести
три верети за раз

Йому й не думалось
що на той час
коли я зможу підійняти
добру верету листу -
з їхньої з дідом сили
залишаться тільки скіски
(як від добрих кіс)
і я лиш сам-один
буду нести ту верету
таку велику
і таку тяжку

А якось
однієї ночі

нам усім трьом
присниться один сон:
ніби ми
виходимо з осіннього лісу
і кожен з нас
несе на плечах
по великій вереті листу
і ми засипаємо тим листом
наших корів
і волів
аж по самісінькі шиї!..

(о... що то буде за сон!..)

і дивно
що на ранок
ніхто з нас
не помре

Вірші, які не повернуться в гори

з циклу

1

Гуцульська ніч і Криворівня,
вінок з дзвіночків на столі,
і вічновдова,
елегійна
серед вінка свіча стоїть.

Вона минає в нас на лицях
і в став стола все тоне десь,
і, ніби Черемош в кашиці,
далекий жаль мій в стіни б'є, -

бо лиш мине гроза і свічка -
ти легко відлетиш із гір, -
твое худе дітвацьке личко
проступить крізь тонкий папір...

Відпродай, газдо, мені хату,
вино, і віск, і решту свіч,
аби я мав де

панувати

і банувати
ніч у ніч...

Я хочу плакати, бо туск,
бо довгов'язий дощ і скелі, -
тебе втрачаю і не skleю
нічого вже. Не златоусть -

ні Одісей, ні князь, ні гридень,
а лиш зникаючий, як віск...
От хтось би взяв мене й повів
в край, де лиця твого не видно,

бо стогін - не ковчег; не дасть
рятунку; бо цей туск, як злидні.

Все, що я мав - це ти і рідні,
все, що я вмів - любити вас.

* * *

якщо дерево
яке дасть мені
останній рятунок
вже ось-ось догризатимуть
баби-яги
і отруйні змії -
чи хоч одне-єдине
літачення
на криля́ мене
візьме?

Музика, що пішла

Коли вона плелася в коси -
чом, скрипко, відвернулась пріч?
Як музику пустила босу
в таку непевну, звабну ніч?

Ох, смиче, теж дививсь куди ти? -
вже ж сивина спадає з пліч, -
як босу музику пустити
в таку непевну, звабну ніч?..

Візьму собі землі окраєць,
піду блукати по світах, -
хай тільки вітер завиває
в моїх розхристаних слідах...

О мамо, тату, як питають,
куди ваш син подався з віч -
скажіть: він музику шукає,
що босою пішла у ніч.

ВРАЗ БАРАНЧИК НАРОДИВСЯ (Цикл)

Передкарпаття

Це край, де мовкне спів флюяр
під жонові жертівний стукіт,
де так подібні до хлоп'ят
худі баранчики
і буки.

* * *

З-за високої стодоли
дрібен дощик
дрівці
коле,
бо всі з дому пішли вчора
зажуритись в чорні гори:

дідо чверточку колоди
відколов - і аж заплакав:
була вона, як століття,
а без чверті - наче дідо.
Не став дідо дров рубати -
пішов в гори
подумати.

Прийшов тато до дровітні,
три полінця вкраяв легко,
та сокира, як ворона,
зірвалася - й полетіла,
а бджола - тата під руку -
пішли каятись до буків.

Враз баранчик народився -
і копитцєм дрівці коле:
ізбив собі три копитця,
а четвертим - відштовхнувся -
і побіг в небесне поле...

Аж тут і я до стодоли...

Лиш дрібен дощ
дрівці
коле.

* * *

«Най би хоч баранчики
ніколи не виростили» -
отак гадав я собі під вечір
у Березові
тримаючи в колінах
те перелякане диво

але світ є світ
і я не розумію
чого тебе стригти
будуть

ти ж не жовняр
баранчику

* * *

Мама мені написала:
«У нас є втрата
помер твій баранчик»

ніби снігу зі смереки
натряслося мені за душу
бо я раптом згадав
що зовсім недавно
написав щось таке:
«най би хоч баранчики
ніколи не виростили...»

невже він зрозумів
що більше таким
не буде ніколи
невже він усе зрозумів?

а так
напевно що так
бо він притулився у кутику хліва
сказав молодшому баранчикові
- бувай здоров -
і минувся

а той бив його копитцем:
- Ходи гратися...
чуєш чи ні? -
а тоді ліг біля нього
і плакав у копитце

Тепер

коли я дивлюся на місяць
то бачу там баранчика
такого кучерявого і сумного -
копитцями догори -

так ніби він ще раз хоче
народитися

...і мені добре з баранчиком

Дивна пісенька

Розгублений і зблідлий молочай,
зелені лики стебел - білі чари.
Ой заваріте, мамцю, мені чай
із корінців сухого молочаю.

Ох, сині жилки на моїх руках -
чого ж ви, мамцю, у такім одчаю?
Подайте мені в збанку молока
з листків блідозелених молочаю.

Усміхнене й просвітлене лице -
то, мамцю, все, що вам я залишаю..
А ви... ви не зривайте молочаю,
що завтра зранку дивно зацвіте...

* * *

Ще ранок лиш. Нічого ще не гасло,
та бубнявіє чорна горошина..
Рядки у віршах, як порожні ясла:
сегорік не вродила конюшина.

Сегорік ні стеблиночки задарма:
лиш куриться ранкова порошина,
лиш сипле світ свої біленькі ярма,
і тупо зріє чорна горошина.

* * *

Отак прожив собі, дивись,
немов одне лиш тільки знав я:
о півдошостій народивсь -
о півдопершій поховають.

Звідкільсь прийшов, ішов кудись,
неначе й був - не був неначе...
Та хтось оплаче, хтось оплаче,
й мене оплаче хтось
колись,

бо я й прийшов лиш, щоб хоч зрідка
комусь бриніло із очей
так тонко-тонко,
наче скрипка,
і мудро,
як віолончель.

* * *

Гóри плечима загати,
щоб не зсувалися на неї по ночах,
аби опівночі циганка в кожне з вікон
беззубо не всміхалася до неї,
аби в теменнім лісі їй, самій,
не привиджалися біленькі гуцулята.

Лиш не тривож. Хай спить. Хай все забуде.
А сам, як дощ - аби не розбудити -
тихенько вийди з двадцяти двох літ,
оглянься ще -
і перестань,
як дощ...

Ніч. Осінь

...бо все мине, як сад, що на очах пошерх:
нам буде тільки ніч; ніч, як псалтир - постійна;
а те, що звали «сад» - лиш, як луна, по стінах
осяде сумно й не
прошурхотить уже;

а те, що саду суть - те, що не знає меж -
воно зимує там, де наше осягання,
а де були плоди - лиш отворів воання:
крізь них князі садів відлинуть, певно, теж.

Далеке літо

Так пусто літо відійшло -
вже й не дотягнешся рукою,
бо, мов туман, тоненько
скло
між літом стало
і між мною;

і хай воно пересікло
обох нас; все ж дало в озброю
принаймні стільки супокою,
щоб хоч не битися в те скло.

* * *

Ольвія дальня слів твоїх майже нечутна,
Кола твого наймення губи мої не розімкнуть,
Світло розтане, як сніг: темно буде і смутно,
Альт мовчазний вкриє пледом тебе, наче лікар.
Нині ти знову прийдеш навіть в цім післясніжжі,
Але лице твоє води розмиють наскрізні.

Фавни смичків забредуть і загубляться в гіллі,
Ефі альтів западуться в задовгім мовчанні,
Нагло на голови час сипоне перетлілий,
Ельфи опустять для тебе ключі незвичайні:
Ними замкнеш своє серце - й до вічного віку
Кола наймення твого уста нічиї не розімкнуть.
Очі ж твої з цього вірша ніколи не зникнуть...

Все поруч

З циклу

1

Все ясне, і тонке, й незабутнє, як листячко шкіри
на скронях твоїх; хоч під листям - ти вже, як дитина,
розлюбила мене - і тому я хотів би до тих говорити,
які люблять завжди, і живі ще, і ждуть моїх слів
ще із часу меланки, із часу найлегших снігів,
коли під подушки прилітали найкращі дарунки,
а меланка нам скаржилась, що на камені, миючи ноги,
тоненький фартух замочила: тепер його сушить
снігами й дзвінками, якими чорти вперезались;
та ми, діти, боялись чортів, хоча вила у них
дерев'яні, а зуби - з квасолі в позлітці;
але ми припадали до скла й зазирали,
як циган ведмедя веде на ланцю, і не знали - чому
тато з мамою сумно так збоку стояли й дивились
на нас ізнадвору;
а позаду меланки йшла смерть, вся у марлю обвита,
і коса на плечі - дерев'яна: ми найбільше любили її,
бо впізнали крізь марлю сусіда, в якого руки не було...

І меланка тоді стала дуже проситись до хати,
та я в страсі розплакався,
а дідько яблуко чомусь поклав на вікно, -
і я раптом побачив себе у великому місті,
де ніхто не боїться меланки - *ніхто-не-боїться* -
я всі двері втворив, але навіть дзвінки
не прийшли.

як я чорта боявся коли мене посилали під вечір
набрати картоплі в пивниці: підставляв патичок
або камінь щоб двері не зачинялись і руками двома
щонайбільшу картоплю хапав аби швидше
набрати відро - і тікав і ступав у квітчасті миски
у яких холодці визрівали крізькі (о крізькі
і глибокі неначе ставочки під льодом!)

а ще бачу як зараз: дідо сидить в глибині
при відчинених дверях - картоплю нарізує до садіння
і співає про сербана який по зарінку ходить

Риба, яка проти річки протяжно пливе,
уповільнює воду, завертає її, відсуває -
і за тим ось корчем - вже початок мого дитинства:
час, коли я насилу впросив свого тата
серед ночі йти рибу ловити на світло:
отоді ж то я кладки в чотири заходи не перейшов,
бо навпроти - незримий - не давав мені хтось перейти
та ще й татовим голосом застерігав «не оглянься»;

і ось, озирнувшись, злякався я сплеску неяркого,
злякався підземного зблиску татових віч,
але я все ж припав, я закутався в татові руки -
чужим холоднуло,
а сак - непритомний, як рот впійманої форелі,
за рікою слухняно подався...

І тоді вся та риба, яку ми не вміли зловити,
припливла, оточила нас колом ясним,
але ми в темноті навіть не здогадались про це.

* * *

При цих деревах, в цім ладу,
в поривах духу, руху впертих
десь притулитися в саду
і хоч би трішечки померти.

Бо вірші - що? - якби хотів
сказати ними стан цей чистий,
то ніжні жилочки рядків
потріскали б від туску й тиску.

Бо як печально знати все ж
в кассандриній трагічній тиші,
що в цім саду ти не помреш
і вічних віршів не напишеш.

Замість післямови

Один з кількох відхилених варіантів назви моєї першої збірки - "Ангелик в яферах" (*яфери, афини* (діал.) - *чорниці*). Певна річ, *тоді* з такої назви тільки посміялися. Посміялися також з іншого мого янгола, якого було замінено на чутайстрика. "Бог" поміняли на "птах", а ще одного ангелика - на метелика...

Врешті, найсуворіше обійшлися таки з тим найпершим - його перемінено було на... мольфара: "Мольфар у яферах дрімав..."

Насправді ж мало бути так:

*Ангелик в яферах дрімав
і все гадав, що нам тут добре...*

Сподіваюся, він і далі подрімує там, не маючи на мене особливого зла.

Зміст

(У дужках - дати написання)

5 Замість передмови

ІЗ ЯНГОЛОМ НА ПЛЕЧІ (1997)

- 9 Із янголом на плечі (30-31 січня 1992)
- 10 Соломинка (7 травня 1992)
- 11 Антигрудень (1989, 1992)
- 12 пташина елегія (20 квітня 92, травень 94, 2 січня 1995)
- 14 Конотоп (8-11 лютого 1992)
- 15 Хованка (лютий 1992)
- 16 Вечірня (гусяча) буколіка (11 січня - 6 лютого 1994)
- 18 Сад різдвяний (листопад - 27 грудня 1992)
- 19 Дитинство трьох (3-4 лютого 1992)
- 20 Послання до Т. (1987, серпень 1993)
- 23 Буколіка з євшаном (19-23 вересня 1992)
- 24 З нічних молитов (3-9 травня 1992)
- 25 Кахляна (тоскна) буколіка (11-24 січня, 11-12 грудня 1996)
- 26 Намарні люди (25 лютого-14 березня 1992)
- 27 «Сизі ранки поснули...» (27 червня 1993)
- 28 Лубок (23-24 червня 1992)

Із книги «ВІРШІ» (1992)

- 30 «Все у нас, бачиш, не так...» (1990, літо)
- 31 Пракорабель (3-17 квітня 1990)
- 32 Правітри: Прабог (26 вересня 1990, 1996)
- 33 Літопис (червень-вересень 1990, 1996)
- 34 ВІЙСЬКО (5-6 березня 1990)
  - 1. «Звучить як міт: відважне військо...»
  - 2. «Я не вірю в повернення війська...»
- 35 Сльоза (24 червня 1990)
- 36 Циганське мито (1990)
- 37 Казка (1990)
- 38 Ще одна осінь (3-5 жовтня 1991)

- 39 «Сумного й неминучого - я знаю...» (1989, 1997)
- 40 Український південь (6-8 лютого 1991)
- 41 Доля (15-17 лютого 1990)
- 42 В передчутті (26 грудня 1987)
- 43 СІНОЧКОВІ НА ПЕРШУ ЙОГО КОЛЯДУ
  1. «Іде з хоругвою колядки...» (14-24 лютого 1990)
  2. «Сіна зелена кутя...» (14-24 лютого 1990)
- 44 Незбагненна любов до мельникування (1987)
- 45 Житіє часника (27-28 червня 1990)
- 46 Хор (26 листопада 1990)
- 47 Житіє скрипальок (1 листопада 1990)
- ЖИТІЄ СВЯЩЕНИКА
  - 48 1. «Усяк священик має у собі...» (24 серпня 1988)
  - 49 2. «Як сулія, наповнений ущерть...» (23 серпня 1988)
- 50 Житіє оленяра (4 жовтня 1991)
- 51 Лесбос (14-23 лютого 1990)
- 52 Пійманий Сковорода (10 вересня 1990)
- 54 Таврія (7 травня 1991)
- 55 Кубанщина (16 березня 1991)
- 56 «Росте тривоги чорний парашут...» (16 січня - 14 березня 1988)
- 57 «У снах я боявся бика...» (5 лютого 1989)
- 58 Роса (5-7 вересня 1990)
- 59 «Запахи в липах потоплені...» (23-27 липня 1991)
- 60 «Зближалося на тридцять літ...» (16-25 березня 1991)

Із книги «КЛЮЧ» (1988)

- 62 «Я загубив свій ключ...» (11-16 червня 1985)
- 63 Коло (9 квітня 1987)
- 64 «Я вигортаю попіл із каміна...» (лютий 1987, 1993)
- ШУКАННЯ БЕЗСМЕРТНИКА (Цикл)
  - 65 1. «Стрімкими ріками зелених електричок...» (11 травня 1986)
  - 66 2. Нав'язливий сон (20-21 травня 1986)
  - 67 3. «Цієї ночі...» (16-21 травня 1986)
- 68 «В осінні вечори у вечори студені...» (1984, 1987, 1995)
- 69 Івано-Франківську чи Станиславову (1984)
- 70 трохи гуцульської джази-мантелязи (26 червня 1986, 1996)
- БЕРЕЗІВСЬКІ ОБРАЗКИ (3 циклу)
  - 71 1. Ива-маржина (8 серпня 1985)
  - 72 2. Юзь (14 липня 1985)
  - 74 3. Вірган (14 липня 1985)

- 75 4. Ясь Жеревецький (17 липня 1985)
76 5. Вечір з прабабцею (1985)
77 Чоловік (1985)
78 «Дівчинко моя фіалкова...» (23 березня 1985)
79 Сон із весільним хлібом (22 травня 1985)
80 «тут де ми тепер долітовуємо це літо...» (21 серпня 1986)
81 «Знову марчіє трава...» (1984)
82 З К.-І. Галчинського. Кароль Шимановський (перекладено 1987)
83 Пританцьовування на одній нозі (1985)
84 Місячний кант (21-22 грудня 1986)
«У СЦЕНІ МАКУ» (3 циклу)
86 1. Шершенний вірус (3 березня 1985)
87 2. Концерт (26 лютого 1985)
88 3. Розп'яття (22-23 грудня 1984)
89 7. Інтермедія з князем (11 березня 1985)
90 9. Майбутнє відродження (27 лютого 1985)
91 10. Постскрипtum (23 червня 1984)
92 Країна сонця (1987)
93 «Сиди, і думай, і печальсь...» (1986)
94 «Яринко левів і каштанів...» (20 березня 1985)
95 Юна моя майбутня дружина (11-12 березня 1986)
96 «Купи рум'янку - рум'яйся...» (15 грудня 1985, квітень 1995)
97 «ці беззвучні слова що нашіптую їх...» (1 листопада 1984)
98 Карти долі (7 квітня 1987)
99 Канатоходці (8-10 квітня 1987)
100 «Воли співають на рудих машинах...» (1987)
101 Антонич 5-13 жовтня 1984)
102 «своїми провинами ангелячими...» (5 грудня 1985)
103 Напучування (11-18 грудня 1985)
104 Вдома (21 жовтня 1986)
105 Сонет із торбинкою квасолі (26-29 листопада 1986)
106 Тріє царіє (1987)
107 Іван і щезник (1986)
108 Поїзд (1985)
109 Напередовець (6-18 липня 1986)
116 «Над зелен-рікою...» (1985)

Із книги «БІЛИЙ КАМІНЬ» (1984)

- 118 Подорожник (1980, весна)
119 «кожний день...» (1982)

- 120 Пісенька про черешню (11 грудня 1981)
121 «Там де мені добре...» (1982)
122 «Тоді...» (14 квітня 1981, 18 серпня 1982)
ВІРШІ, ЯКІ НЕ ПОВЕРНУТЬСЯ В ГОРИ (3 циклу)
124 1. «Гуцульська ніч і Криворівня...» (18 липня 1982)
125 5. «Я хочу плакати, бо туск...» (9 липня 1983)
126 «якщо дерево...» (1981)
127 Музика, що пішла (1980, осінь)
ВРАЗ БАРАНЧИК НАРОДИВСЯ (Цикл)
128 Передкарпаття (4 квітня 1982)
129 «З-за високої стодоли...» (1982)
130 «Най би хоч баранчики...» (1982)
131 «Мама мені написала...» (2 серпня 1982)
133 Дивна пісенька (16 січня 1982)
134 «Ще ранок лиш...» (червень-липень 1982, 1995)
135 «Отак прожив собі, дивись...» (1982, 1996)
136 «Гори плечима загати...» (1983)
137 Ніч. Осінь (вересень-жовтень 1983)
138 Далеке літо (1983)
139 «Ольвія дальня слів твоїх...» (31 грудня 1983)
ВСЕ ПОРУЧ (3 циклу)
140 1. «Все ясне і тонке, й незабутнє...» (1983)
141 2. «як я чорта боявся...» (1983)
142 3. «Риба, яка проти річки протяжно пливе...» (1983)
143 «При цих деревах, в цім ладу...» (15 травня 1982)
144 Замість післямови

Іван Малкович
народився 10 травня
1961 року
в Березові Нижньому
на Гуцульщині.
Закінчив скрипковий клас
Івано-Франківського
музичного
училища (1980)
та філологічний факультет
Київського
державного університету
імені Тараса
Шевченка (1985).
Автор поетичних книг:
«*Білий камінь*» (1984),
«*Ключ*» (1988),
«*Вірші*» (1992).
Займається
видавничою справою..
Мешкає в Києві.

На фото: з сином Тарасом.

Здано до друку 12. 12. 1996
Підписано до друку 22. 05. 1997

Редактор **Станіслав Вишенський**
Коректор **Віктор Морозов**

*Щира подяка за доброзичливі творчі поради при підготовці даного видання
Ліні Костенко та Євгенові Поповичу.*

*У поетичній агенції "Княжів"
триває робота над виданнями.*

Райнер Марія Рільке
ДО ОРФЕЯ

Вірші, есеї, проза, листи, спогади

Тарас Мельничук
КНЯЗЬ РОСИ

Вірші, листи, спогади

П'ЯТЬ ПОЛЬСЬКИХ ПОЕТІВ

*Константи Ільдефонс Галчинський, Тадеуш Ружевич,
Єжи Гарасимович, Станіслав Грохов'як, Галина Посвятовська*

УКРАЇНСЬКА АПОКАЛІПСА

*Антологія української поезії ХХ століття
Упорядники Юрій Андрухович та Іван Малкович*

Поштівна агенція «Княжів»